

การทดลองใช้รูปแบบสำเร็จรูป : การอบรมชีวิตครอบครัว ศึกษาสำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุนนา ชมพูทวีป*

เขมิกา ยามะรัต* ปิยสัมพันธ์ พุ่มสุวรรณ*

ปรัดดา ทักสนประดิษฐ์** นิกธ ดุสิตสิน*

Chompootaweep S, Yamarat K, Poomsuwan P, Tadsanapradit P, Dusitsin N. Package model trial : Family life education for Chulalongkorn students. Chula Med J 1988 Jan; 32 (1) : 95-102

At the present time the program of family life education is organized by both the private and public sectors, but infrequently due to the lacks of time and professional lecturers.

The results of this study reveals that the model of family life education is suitable for Thai adolescents. It shows that the short two-day curriculum on weekends is appropriate for students. Basic knowledge only was provided in the class, with slides, video, handouts, pamphlets and exhibition as supplementation according to the topics. Students had improved knowledge and understanding concerning sex and their family life. We made efforts to develop this package as a prototype that can be used by anybody in a field test.

Reprints requests : Chompootaweep S, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Institute Building 2, Soi Chulalongkorn 62, Phaya Thai Road, Khet Pathum Wan, Bangkok 10500, Thailand.

Received for publication. August 5, 1987.

* สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาสูติศาสตร์ - นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชากรของประเทศไทย⁽¹⁾ ประมาณร้อยละ 62 ของประชากรทั้งหมดมีอายุต่ำกว่า 24 ปี จะเห็นว่าเป็นสัดส่วนที่สูง ซึ่งจะพบได้ทั่ว ๆ ไปในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมักจะมีประชากรอยู่ในเยาว์วัย ถ้าแยกเฉพาะประชากรในวัยรุ่น (15-24 ปี) พบว่ามีถึงร้อยละ 20.25 ส่วนประชากรที่อยู่ในวัยทำงานอายุ 25-39 ปี และ 40-59 ปี มีประมาณร้อยละ 18.09 และร้อยละ 14 ตามลำดับ

เนื่องจากลักษณะโครงสร้างทางอายุของประชากรไทย วัยรุ่นเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญกลุ่มหนึ่งของประเทศที่มีสัดส่วนประชากรสูง วัยรุ่นยังอยู่ในวัยที่มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งนับเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิตที่ต้องมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ช่วงระยะนี้วัยรุ่นจำนวนมากไม่น้อยต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ความวิตกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในร่างกายและอารมณ์ การคบเพื่อนต่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การทำแท้งและการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากวัยรุ่นจำนวนมากขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศ การพัฒนาการทางเพศ และชีวิตครอบครัว เป็นต้น จากการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นในประเทศไต้หวัน⁽²⁾ ประเทศในจีเรีย⁽³⁾ รวมทั้งการศึกษาในประเทศไทย^(4, 5, 6) ก็พบว่า มีปัญหาล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่วัยรุ่นเหล่านี้ ขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกายวิภาคและสรีรวิทยาการเจริญพันธุ์ นอกจากนี้ก็ยังพบว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่พอเพียง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยก็ได้เน้นวิธีการสำคัญในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ คือการให้ความรู้แก่วัยรุ่นเหล่านี้ทางด้านชีวิตครอบครัวศึกษา ซึ่งได้มีการศึกษาทดลองในรัฐนิวเจอร์ซีย์⁽⁷⁾ สหรัฐอเมริกา ในตำบลต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน โดยได้จัดหลักสูตรชีวิตครอบครัวศึกษานี้ในระดับชั้นประถมศึกษา และเพิ่มเนื้อหาขึ้นในชั้นมัธยมศึกษา พบว่าโรงเรียนเหล่านี้ สามารถลดปัญหาต่าง ๆ ของวัยรุ่น โดยเฉพาะการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาได้มาก

ดังนั้นจะเห็นว่า ปัญหาวัยรุ่นทางด้านสรีรวิทยาการเจริญพันธุ์นี้ ไม่ใช่เฉพาะเป็นปัญหาที่พบในต่างประเทศเท่านั้น ในขณะนี้ประเทศไทยเรา อัตราการเพิ่มของปัญหา เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา การทำแท้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม และสุขภาพอนามัย ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยไม่นิยมให้มีการเรียนรู้เรื่องเพศอย่างเปิดเผย วัยรุ่นจึงไม่สามารถได้รับความรู้อย่างแท้จริง โอกาสที่จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องมีน้อย การได้รับความรู้ที่ผิด และไม่มีโอกาสรับรู้ความจริง

จึงมีมาก นอกจากนั้น ปัญหาทางเพศและชีวิตครอบครัว ยังเป็นตัวนำปัญหาอื่น ๆ ตามมาภายหลังอีกมาก

สถาบันการศึกษา และหน่วยงานหลายแห่งได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ โดยจัดโครงการอบรมเพศศึกษาขึ้น ทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเนื้อหาเพศศึกษาในหลักสูตร โดยแทรกในบางวิชา เช่น สุขศึกษา เป็นต้น แต่หลักสูตรเพศศึกษาเหล่านี้ บางส่วนถูกละเลยไม่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียนเหมือนวิชาอื่น ๆ หรือไม่สามารหหาผู้สอนหรือบรรยายได้เหมาะสม นอกจากนั้นการอบรมที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้สอน ก็มักจะใช้เวลานาน และมีเนื้อหาละเอียดมากไป ซึ่งเพิ่มค่าใช้จ่ายในการอบรม ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้ครบตลอดหลักสูตร การจัดอบรมในลักษณะนี้ยังไม่สามารถจัดได้บ่อย ๆ และแพร่หลายกว้างขวางอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- การศึกษาครั้งนี้ต้องการหารูปแบบการอบรมชีวิตครอบครัวศึกษาที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นไทย โดยเน้นหลักสูตรให้ใช้เวลาอบรมระยะสั้น และครอบคลุมความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งได้ทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบสำเร็จรูปนี้ในนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการศึกษา

1. การสร้างหลักสูตร

การจัดหลักสูตร มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.1 จัดสอนในเวลา 2 วันเท่านั้น เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อให้วัยรุ่นนั้นสามารถเข้ารับการอบรมต่อเนื่องครบตลอดหลักสูตร

1.2 หัวข้อที่สอน จะให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่วัยรุ่น

1.3 จัดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสาระที่จะให้รู้ ซึ่งประกอบด้วย

- การอภิปราย
- การบรรยาย
- นิทรรศการ

เอกสาร แผ่นพับ นิทรรศการ และสื่อการสอนอื่น ๆ เช่น วีดีโอ และสไลด์นั้น ได้เลือกใช้ที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนและบางส่วนก็ได้จัดทำขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้อบรมในหลักสูตรนี้ได้จัดหลักสูตรขึ้น 2 วัน ดังต่อไปนี้

วันที่ 1 - ปัญหาประชากร

- กายวิภาคและสรีรวิทยาของระบบ

สืบพันธุ์

- การพัฒนาการทางเพศ และความผิดปกติทางเพศ
- ปัญหาวัยรุ่น
- การตั้งครรภ์และการเตรียมตัวสำหรับพ่อแม่

- วันที่ 2 - การวางแผนครอบครัว
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
  - การเลือกคู่และการให้คำปรึกษาก่อนสมรส
  - การปรับตัวในชีวิตครอบครัว

2. การทดสอบหลักสูตร

ได้กำหนดทดสอบหลักสูตรโดยเปิดอบรมขึ้นในวันเสาร์และอาทิตย์ที่ 21-22 มิถุนายน 2529 โดยมีผู้แทนนิสิต ปี 1 - ปี 4 จากคณะต่าง ๆ ซึ่งคัดเลือกโดยรองคณบดีเข้ารับการอบรม

3. การประเมินผลหลักสูตร

3.1 ทดสอบเนื้อหาวิชาของหลักสูตร โดยมี การทดสอบก่อนและหลังการอบรม

3.2 ประเมินผล ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- หัวข้อบรรยาย
- วิทยากร
- นิทรรศการ
- สื่อการสอนต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร แผ่น

พับ วีดีโอ สไลด์ ฯลฯ

3.3 ประเมินผลการจัดอบรม จากทัศนคติผู้เข้า

อบรม

3.4 ประเมินผลจากวิทยากรผู้อบรม

ผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของนิสิตที่เข้ารับการอบรม

จำนวนสถิติที่เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 25 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 16 คน อายุเฉลี่ย 21 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งของนิสิตพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีเศรษฐกิจปานกลาง ส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากนิตยสาร พ่อแม่ และครู ซึ่งมีความรู้สึกเชื่อถือแหล่งความรู้ในเรื่องเพศจากนิตยสารน้อยมาก และเชื่อถือแหล่งความรู้จากครูมากที่สุด เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในร่างกาย หรือเรื่องคู่รัก มักจะปรึกษาเพื่อนเพศเดียวกัน และมารดา เป็นต้น

ลักษณะสำคัญบางประการของนิสิตที่เข้ารับการอบรม

ลักษณะ (n = 25)	ร้อยละ	
1. อายุเฉลี่ย (ปี) 21.1 ± 2.9		
2. เพศ	ชาย	36.0%
	หญิง	64.0%
3. ศาสนาพุทธ		96.0%
4. ที่อยู่ปัจจุบัน พักอยู่กับบิดามารดา		52.0%
	อยู่หอพัก	36.0%
	อยู่กับญาติ	12.0%
5. การศึกษาของ :		
	ประถม 1-4	28.0%
	ประถม 5 - อนุปริญญา	40.0%
	ปริญญาตรีขึ้นไป	32.0%
6. ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ ;	ปีที่ 1	16.0%
	ปีที่ 2	12.0%
	ปีที่ 3	52.0%
	ปีที่ 4 ขึ้นไป	20.0%
7. จบมัธยมปลายจากโรงเรียนสหศึกษา		64.0%
8. เคยเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต		100.0%
9. มีเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง		68.0%

10. แหล่งความรู้เรื่องชีวิตครอบครัวศึกษา :	ได้ความรู้	ความรู้สึกเชื่อถือได้
นิตยสาร	48.0%	32.0%
แม่	48.0%	76.0%
พ่อ	44.0%	80.0%
ครู	32.0%	88.0%
บุคลากรทางการแพทย์	8.0%	80.0%
11. ผู้ให้คำปรึกษา ;	ปัญหาทางด้านร่างกาย	ปัญหาในการคบเพื่อนต่างเพศ
เพื่อนเพศเดียวกัน	76.0%	80.0%
แม่	52.0%	64.0%
ครู	12.0%	12.0%

2. ประเมินผลรูปแบบการอบรม

อบรม

2.1 การทดสอบความรู้ก่อนอบรมและหลัง

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความรู้ด้าน

ก่อนอบรมมีคะแนนความรู้เฉลี่ยร้อยละ 69.8 ± 5.6 ($\bar{x} \pm SD$)

หลังอบรมมีคะแนนความรู้เฉลี่ยร้อยละ 86.5 ± 6.4 ($\bar{x} \pm SD$)

สำหรับพัฒนาการในการเรียนรู้ ซึ่งเพิ่มขึ้นหลังการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เรื่องประชากร การตั้งครรภ์ การวางแผนครอบครัว และโรคติดต่อทางเพศ

ต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวศึกษา และให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบก่อนและหลังการอบรมโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน พบว่านิสิตได้รับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเข้าอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (paired t-test $p < 0.05$) กล่าวคือ

สัมพันธ์ ส่วนเรื่องอื่น ๆ นั้น พัฒนาการการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันระหว่างก่อน และหลังการอบรมดังแสดงไว้

เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังรับการอบรมจำแนกตามหัวข้อเรื่อง

หัวข้อเรื่อง	คะแนน %		p-value
	ก่อนอบรม	หลังอบรม	
ปัญหาประชากร	64.3	77.1	< 0.05
กายวิภาคและสรีรวิทยาของการสืบพันธุ์	81.0	89.0	NS
พัฒนาการทางเพศและความผิดปกติทางเพศ	72.5	70.0	NS
ปัญหาวัยรุ่น	68.3	73.3	NS
การตั้งครรภ์และการเตรียมตัวสำหรับพ่อแม่	45.6	80.0	< 0.01
การวางแผนครอบครัว	72.0	86.0	< 0.01
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	63.0	89.0	< 0.01
การเลือกคู่ครองและการให้คำปรึกษา	96.0	92.0	NS
ก่อนสมรส			
การปรับตัวในชีวิตครอบครัว	98.6	94.3	NS

การสอน

2.2 ประเมินหลักสูตร ซึ่งรวมเนื้อหาและวิธี

ผู้เข้าอบรมใช้วิธีให้คะแนน (Rating scale)

ตามความรู้สึก จากมากที่สุด (5) จนถึงน้อยที่สุด (1) ในแต่ละหัวข้อ หลังจากจบการอบรม

ประเมินผลรวมการอบรม

	$\bar{X} \pm SD$	Median	Range
1. หัวข้อการบรรยายหรืออภิปราย			
1.1 น่าสนใจและเป็นประโยชน์	4.4 ± 0.6	4.0	3-5
1.2 มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต	4.6 ± 0.5	5.0	4-5
1.3 มีความเข้าใจในเรื่องที่อบรม	4.0 ± 0.4	4.0	3-5
1.4 สามารถใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะนำ	3.7 ± 0.6	4.0	3-5
2. วิทยากร			
2.1 บรรยายหรืออภิปรายตรงประเด็น	4.3 ± 0.5	4.0	4-5
2.2 บรรยายหรืออภิปรายได้เข้าใจชัดเจน	4.2 ± 0.4	4.0	4-5
2.3 สรุปประเด็นสำคัญให้ทราบ	4.3 ± 0.6	4.0	4-5
2.4 ตอบคำถามหรือข้อข้องใจได้ชัดเจน	4.3 ± 0.7	4.0	3-5
3. เนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม			
3.1 มีคุณค่าสำหรับชีวิต	4.5 ± 0.5	4.0	4-5
3.2 ความลึกซึ้งและเนื้อหาตรงกับความต้องการ	3.9 ± 0.5	4.0	3-5
3.3 มีปริมาณเนื้อหาเหมาะสม	4.0 ± 0.0	4.0	4-4
4. ความรู้สึกต่อเอกสารต่าง ๆ			
4.1 หัวข้อและเนื้อหา น่าสนใจและมีประโยชน์	4.4 ± 0.6	4.0	3-5
4.2 มีรูปเล่มที่สวยงามน่าอ่าน	3.3 ± 0.6	3.0	2-4
4.3 มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน	4.0 ± 0.5	4.0	3-5
4.4 มีปริมาณของเนื้อหาเหมาะสม	3.9 ± 0.5	4.0	3-5
4.5 ความลึกซึ้งและเนื้อหาตรงกับความต้องการ	3.8 ± 0.6	4.0	3-5
5. ความรู้สึกของท่านต่อบอร์ดนิทรรศการ			
5.1 น่าสนใจและมีประโยชน์	4.2 ± 0.6	4.0	3-5
5.2 นำเสนอได้สวยงามน่าสนใจ	3.8 ± 0.9	4.0	2-5
5.3 มีปริมาณของเนื้อหาเหมาะสม	3.6 ± 0.6	4.0	3-5
5.4 มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน	4.1 ± 0.6	4.0	3-5
6. ความรู้สึกต่อ สไลด์ วีดีโอ หรืออุปกรณ์การสอนอื่น ๆ			
6.1 น่าสนใจและมีประโยชน์	4.4 ± 0.6	4.0	3-5
6.2 มีเนื้อหาตรงประเด็น	4.1 ± 0.7	4.0	3-5
6.3 ภาพสวยงาม ปริมาณของเนื้อหาเหมาะสม	3.8 ± 0.6	4.0	3-5

นอกจากนั้น ได้มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อ
การอบรมดังต่อไปนี้

หัวข้อการบรรยาย

ควรจัดเรียงหัวข้อการบรรยายให้เหมาะสมโดยเน้น
และขยายเวลา หัวข้อที่วัยรุ่นสนใจ เช่น การปรับตัวในชีวิต

ครอบครัว และการเลือกคู่ครอง
วิทยากร

ควรพยายามใช้วิธีการสอนแบบสนทนา ใช้ภาษา
ง่าย ๆ กลาง ๆ ผ่างอารมณ์ขัน แล้วแทรกวิชาการเข้าไป
โดยใช้ตัวอย่างง่าย ๆ พร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญและเปิด
โอกาสให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น

เนื้อหา

ระดับความลึกซึ้งของเนื้อหาไม่ควรมากเกินไป เพราะบางคนไม่มีพื้นฐานพอ ควรเพิ่มเนื้อหาซึ่งอยู่ในความสนใจของวัยรุ่น เช่น การเลือกคู่ครองและการปรับตัวในชีวิต พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาประชารชนั้น ควรเพิ่มเรื่องคุณภาพประชากรด้วย

เอกสาร

ควรปรับปรุงรูปเล่มให้น่าอ่าน และแจกก่อนการบรรยาย

นิทรรศการ

ควรปรับปรุงการนำเสนอในบางเรื่อง และเพิ่ม

โมเดลเพื่อดึงดูดความสนใจ

อุปกรณ์การสอน

ควรปรับปรุงเรื่องเสียงในวีดีโอ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ควรเน้นด้านการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้

2.3 ทศนคติของนิสิตต่อการจัดอบรม

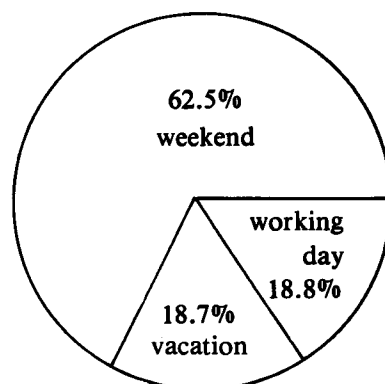
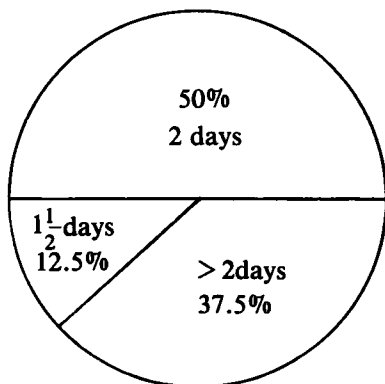
นิสิตส่วนใหญ่พอใจและเห็นด้วยกับหลักสูตร และการจัดอบรมครั้งนี้

นอกจากนั้นนิสิตยังได้เสนอความคิดเห็นต่าง ๆ

เกี่ยวกับเวลาและจำนวนวันที่อบรมดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

ระดับความรู้ตึกของนิสิตที่เห็นด้วยต่อข้อความต่าง ๆ (ร้อยละ)

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถาบันการศึกษาควรจะจัดการอบรมเช่นนี้ให้แพร่หลาย	67	33	-	-	-
2. หลังจากจบการอบรมนี้แล้ว มีความมั่นใจในการแก้ปัญหาเพศวัยรุ่นให้กับตัวเองและเป็นที่ยอมรับให้กับเพื่อน ๆ ได้	13	47	40	-	-
3. ความรู้เกี่ยวกับ "ชีวิตครอบครัวศึกษา" ควรเผยแพร่ในลักษณะการอบรมและนิทรรศการเช่นนี้ นอกจากในชั้นเรียน	67	27	6	-	-
4. ความรู้ในชีวิตครอบครัวศึกษานี้มีความจำเป็นสำหรับเยาวชนชายหญิงมาก	42	37	21	-	-
5. อยากจะแนะนำให้เพื่อน ๆ ของท่านมาอบรมเช่นนี้ ถ้าจะมีการจัดขึ้นใหม่	60	27	13	-	-

Number of days

Appropriate time

Diagram I Number of days and appropriate time for workshop

2.4 ประเมินผลจากวิทยากรผู้อบรม
หลังจากสิ้นสุดการอบรมแล้ว วิทยากรได้

มีข้อเสนอแนะดังนี้

หลักสูตรและเนื้อหา

- ในบางเรื่องเนื้อหาหนัก และมีเวลาสั้นเกินไป
- การทำ panel discussion นั้นมีเนื้อหาทางสังคมมาก ซึ่งทำให้นิสิตสนใจดี
- ควรเพิ่มเรื่องการปรับตัวของวัยรุ่นมากกว่านี้
- เนื้อหาเป็นทางการแพทย์มากเกินไป

นิทรรศการ

- ควรมีรูปภาพมากกว่านี้
- ควรมีคนช่วยบรรยายเวลานิสิตสงสัย
- ควรมีเรื่องใกล้ตัวนิสิตมากกว่านี้ เช่นเรื่องเกย์

การสอน

- ควรจัดในรูปการสัมมนามากขึ้น เพื่อให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนมากขึ้น
- ควรแบ่งนิสิตกลุ่มวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์

เอกสารประกอบ

- น่าจะเป็นลักษณะรวมของคำถามคำตอบ ซึ่งจะน่าสนใจกว่าเอกสารธรรมดา

วิจารณ์และสรุปผล

จากผลของการศึกษาที่จัดขึ้นครั้งนี้ พบว่านิสิตได้รับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่วนใหญ่มีการพัฒนาการในการเรียนรู้ในหัวข้อต่าง ๆ ดีขึ้นนิสิตพอใจและเห็นด้วยกับหลักสูตรและการจัดอบรมครั้งนี้ และเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะแนะนำเพื่อน ๆ ให้เข้ารับการอบรมเช่นนี้ มีความเห็นว่าควรเผยแพร่ลักษณะการอบรมและนิทรรศการนี้นอกเหนือจากในชั้นเรียน สำหรับวันและเวลาในการจัดการอบรม ร้อยละ 50 เห็นด้วยกับการใช้เวลา 2 วัน และร้อยละ 62.5 เห็นว่าควรจะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนร้อยละ 18.8 เห็นว่าควรจะเป็นเวลาปิดภาคเรียนสถาบันฯ ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ และเห็นว่าการให้ความรู้ทางด้านชีวิตครอบครัวนั้นได้มีทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนจัดขึ้น แต่ยังไม่สามารถทำได้แพร่หลายจากผลการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะจากนิสิตที่เข้าอบรมและจากวิทยากร พบว่า การจัดหลักสูตรระยะสั้นเพียง 2 วัน ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นในการที่จะปรับปรุงหลักสูตรนี้ ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่คาดไว้ โดยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและในระดับอาชีวศึกษาได้ เนื่องจากความรู้ทางด้านสุขภาพและชีววิทยาของนิสิตกับกลุ่มนักเรียนดังกล่าวแล้วนั้น มีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้น

ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปคณะอื่น ๆ จะไม่มีการสอนทางด้านนี้เพิ่มมากขึ้นจากหลักสูตรในมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับอาชีวศึกษา

รูปแบบสำเร็จรูป (package) ชีวิตครอบครัวศึกษานี้จะประกอบด้วย สไลด์ วีดีโอ เอกสารแผ่นพับ นิทรรศการ รวมทั้งหัวข้อการบรรยายต่าง ๆ หลักสูตรนี้จะครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ และมีการพัฒนาการทางเพศได้ถูกต้อง สามารถที่จะเตรียมตัว และปรับตัวเข้าสู่ชีวิตครอบครัว รวมทั้งการเป็นหัวหน้าครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำความรู้ไปป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมได้ ซึ่งคณะผู้วิจัยก็จะได้รับปรับปรุงรูปแบบสำเร็จรูป (package) เพื่อให้ได้ Prototype ซึ่งจะทำให้การสอนชีวิตครอบครัวศึกษานี้ สามารถทำได้บ่อยและกว้างขวางยิ่งขึ้น ค่าใช้จ่ายถูก ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สอนเท่านั้น อาจจะใช้ครูแนะแนวหรือแม้แต่นักเรียนที่สนใจ สามารถจะนำไปทดสอบใช้ในภาคสนาม (field test) ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ วิทยากรดังรายนามต่อไปนี้

- รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต เทพพิทักษ์สมบัติ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์
- รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ทรัพย์ะประภา คณะครุศาสตร์
- รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ คณะครุศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาย ชัมมนันท์กุล คณะครุศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน คณะแพทยศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ สมภพ ลิ้มพงศานุรักษ์ คณะแพทยศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิง ดวงใจ กสานติกุล คณะแพทยศาสตร์
- อาจารย์นายแพทย์ นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ คณะแพทยศาสตร์
- อาจารย์นายแพทย์ วีระพงษ์ เจริญวิทย์ คณะแพทยศาสตร์

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต และรองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตคณะต่าง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนโครงการวิจัยนี้ ขอขอบคุณกองกามโรค กองอนามัยครอบครัว ศูนย์สุขวิทยาจิต กระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ ที่ได้อนุเคราะห์เอกสาร

และสื่อการสอน ขอขอบคุณหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคุณประสิทธิ์ ปทุมรัตน์ไพศาล ในการสร้างสื่อการสอน ท้ายสุดขอขอบคุณ คุณอุษา เปรมมณี และคุณสุพัตรา ธรรมจวี ในการพิมพ์เอกสารประกอบการอบรม

อ้างอิง

1. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. The Population Reference Bureau of Washington D.C. คู่มือประชากร. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2524.
2. Cernada G, Cheng M, Lin H. Implications for adolescent sex education in Taiwan. *Stud Fam Plann* 1986 Jul; 17(4): 181-187
3. Nichols D, Ladipo O, Paxman J. Sexual behavior, contraceptive practice, and reproductive health among Nigerian adolescents. *Stud Fam Plann* 1986 Mar; 17(2): 100-106
4. Training Section, Personnel Division Office of the Rector, Chulalongkorn University. KAP survey on family planning of chulalongkorn University students. Bangkok: Chulalongkorn University, 1982.
5. ขวนชม สกนชวีพันธ์, มานพ คณะโด, พิเชฏฐ์ เหลืองทองคำ. รายงานวิจัยการศึกษาความรู้, ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศ การเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิด ในวัยรุ่นนศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีพะในจังหวัดขอนแก่น เอกสารประกอบการประชุม "National Research Dissemination Seminar." 3-4 กันยายน 2529 ณ โรงแรมเชียงใหม่พลาซ่า จังหวัดเชียงใหม่
6. Muangman D. Adolescent fertility study in Thailand. ICARP Asia Research, April. 1980.
7. _____. Sex education in New Jersey. *Ford Foundation Letter* 1986 Jun; 17(3): 6-7